

STANOVISKO

Českomoravské konfederace odborových svazů a Odborového svazu státních orgánů a organizací k návrhu zákona o státní službě a o změně souvisejících zákonů (zákon o státní službě) – pracovní verze ke dni 29. 5. 2014
a k návrhu tzv. „změnového zákona“ – pracovní verze

I. Obecně:

ČMKOS po podrobné analýze předloženého „pozměňovacího návrhu zákona o státní službě“ upozorňuje, že nestandardní způsob legislativního řešení, které má zajistit urychlené naplnění vládou sledovaných cílů v této oblasti, v sobě skrývá řadu rizik, a to jak ústavněprávních, tak z hlediska zásadního zhoršení postavení státních zaměstnanců a jejich odměňování.

ČMKOS je přesvědčena, že to ve svém důsledku povede v případě přijetí navrhované úpravy k poklesu zájmu, zejména ze strany kvalifikovaných uchazečů, o práci ve státní službě. Stejně tak není zabezpečena proklamovaná „depolitizace státní služby“ s ohledem na zachování politického rozhodování o nejvyšších místech státních zaměstnanců, což nepochybně negativně bude působit na celý výkon státní služby.

S ohledem na uvedené důvody ČMKOS požaduje, aby navrhovaná úprava byla upravena podle následujících připomínek, zejména aby již od počátku účinnosti nově navrhované právní úpravy byl u státních zaměstnanců uplatněn nový systém odměňování, které bude zohledňovat, zejména plně kompenzovat zhoršení postavení a podmínek výkonu práce státních zaměstnanců, na která upozorňujeme v našich připomínkách.

II. K návrhu zákona o státní službě:

1. K § 5 odst. 2 – obory služby

Dokud nebude předloženo nařízení vlády stanovující obory služeb, nelze jednoznačně specifikovat skutečné počty zaměstnanců, kteří budou v režimu tohoto zákona. V přímé návaznosti nelze hovořit ani o skutečných nákladech, resp. finanční náročnosti státní služby.

2. K § 9 odst. 7 – určení zástupce představeného

Ustanovení upravuje zastupování představeného s tím, že představený svým autoritativním rozhodnutím určí jednoho ze svých podřízených představených (jednoho ze svých podřízených státních zaměstnanců) zastupováním. Zároveň se stanoví povinnost zatupujícího zastupovat představeného v rozsahu jeho činnosti. Se zastupováním představeného je však spojen nejen výkon činností představeného, ale také plné převzetí odpovědnosti, a to v situaci, že určený zástupce nemá žádnou možnost takové určení zvrátit. Pokud by byla tato situace posuzována z hlediska pracovněprávních vztahů, jde o změnu pracovněprávního vztahu (druhu práce), která je podmíněna souhlasem zastupujícího. **V tomto smyslu jde o zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce.**

3. K § 18 – změna systemizace

Nesouhlasíme s navrženou dikcí „podstatná změna podmínek“, pokud jde o jeden ze dvou zákonných důvodů pro změnu systemizace. V minulosti se u systemizace pod tímto pojmem schovávala zejména plošná snižování počtu zaměstnanců bez ohledu na zpracovávané agendy, nedostatek finančních prostředků, nekoncepční zasahování z pozic „politických“ a nikoli odborných apod. Požaduje uvedený pojem blíže specifikovat tak, aby nebylo možné uvedené ustanovení zneužít, popřípadě zcela vypustit.

4. K § 22 základní předpoklad jmenování do služby

Požadujeme ustanovení vypustit. Navržené ustanovení představuje značné riziko zneužití. Není blíže stanoveno, jaké skutečnosti či vlastnosti nebo postoje jedince budou považovány za ty, u kterých lze předpokládat, že jedinec nebude dodržovat demokratické zásady ústavního pořádku ČR a které budou bránit řádnému výkonu služby. Není stanoveno, kdo bude tyto skutečnosti zjišťovat, zkoumat, hodnotit, kdo rozhodne o nepřijetí, jak se bude moci proti takovému rozhodnutí zájemce o státní službu bránit. Zavádí se „presumpce viny“. **Jedná se jednoznačně o zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce.**

5. K § 29 – zařazení státního zaměstnance do vykonání úřednické zkoušky

Státnímu zaměstnanci v referentské funkci, který ještě nesložil úřednickou zkoušku, má příslušet nejnižší platový tarif v platové třídě, do které je zařazen. Vedoucímu oddělení, který rovněž nemá úřednickou zkoušku, se praxe nekrátí, sankcí je pouze dočasné nepřiznání příplatku za vedení (§ 58). **Uvedené ustanovení je jednoznačně diskriminační.**

6. K § 34 odst. 1 písmeno s) – překážky jmenování do služby nebo výkonu služby

V současné době jsou zaměstnanci, kteří potencionálně budou spadat pod tento zákon, v zastupitelstvech zejména obcí 1. a 2. stupně. U těchto malých obcí je často problém zařadit na kandidátky kvalitní osoby, odborně zdatné. Uvedené ustanovení považujeme vůči obcím za diskriminační.

7. K § 48 odst. 1 - přeložení

Navrhuje se upravit možnost přeložit státního zaměstnance k výkonu služby do jiného služebního úřadu bez jeho souhlasu až na dobu 180 dnů v kalendářním roce. Není jasné, zda jde o dny kalendářní (pak jde o přeložení cca na 6 měsíců), či o pracovní dny (pak by šlo o přeložení na cca 8,5 měsíce). Úprava vzbuzuje dojem nucených prací – v rozporu s mezinárodními úmluvami. Rozsah 180 dnů je značně rozdílný od pracovněprávní úpravy (30 pracovních dnů v kalendářním roce). V tomto smyslu je o výrazné zhoršení pracovních podmínek státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce.

8. K § 49 Zproštění výkonu služby

Celá díkce odpovídá zákonu č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který má ovšem zcela jiné postavení.

9. K § 55 – jmenování na služební místo náměstka pro řízení sekce nebo ředitele sekce
Výběrová komise má 4 členy a při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy výběrové komise, kterého jmenuje státní tajemník z těch členů výběrové komise, které jmenoval na návrh příslušného ministra nebo vedoucího Úřadu vlády. **Ustanovení je v rozporu s deklarovanou depolitizací státní správy, protože uvedené ustanovení je evidentní politizací, pokud jde o jmenování náměstka pro řízení sekce nebo ředitele sekce.**

10. K 62 odst. 1 písmeno b) a c) – převedení na jiné služební místo
Jde o převedení státního zaměstnance na jiné služební místo bez jeho souhlasu. **V tomto smyslu jde o zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce.**

11. K § 63 – zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů
Navržená úprava představuje výrazné zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce. Pro jiné překážky v práci na straně zaměstnavatele přísluší zaměstnanci plat ve výši průměrného výdělku. **Úprava představuje rovněž zhoršení oproti zákonu č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů** (zde je taxativně určen plat ve výši 80%).

12. K § 68 odst. 4 – zařazení po ukončení výkonu zahraniční služby
Navržená úprava znamená, že lze státního zaměstnance zařadit kamkoliv, a to i v nižší platové třídě bez doplatku, a to vše bez jeho souhlasu. **Navržená úprava představuje výrazné zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě jak podle zákoníku práce, tak podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.**

13. K § 74 odst. 4 - skončení služebního poměru
předmětné ustanovení je zmatečné, protože základní pravidlo stanoví věta před středníkem, tj., že služební poměr skončí uplynutím doby uvedené v rozhodnutí, tedy i okamžitě. Pak věta za středníkem nedává smysl. **V každém případě jde o výrazné zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě jak podle zákoníku práce, tak podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.**

14. § 89 až 99 - Hlava IV Kárná odpovědnost
Jde o výrazné zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce bez odpovídající kompenzace.

15. K § 103 – služební pohotovost

Navrhuje se možnost nařídit státnímu zaměstnanci služební pohotovost bez jeho souhlasu. **Navržená úprava představuje výrazné zhoršení postavení státních zaměstnanců oproti stávající úpravě podle zákoníku práce.**

16. K § 146 – 154 Hlava IX – Odměňování státních zaměstnanců

Celá tato část návrhu zákona staví zaměstnance, kteří by měli spadat pod jeho působnost, od 1. 1. 2015 do zcela nevýhodné situace oproti ostatním zaměstnancům ve veřejných službách, jejichž finanční prostředky na platy jsou definovány ze strany státního rozpočtu (objem prostředků na platy) a v návaznosti na nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách, ve znění pozdějších předpisů. Zásadní výhrady máme zejména

- k § 147 odst. 1 – podle tohoto ustanovení výši platových tarifů a způsob jejich určení stanoví vláda nařízením. To je v přímém rozporu s požadavkem odborů, který byl vyjadřován od samého počátku příprav a realizace prací na novel služebního zákona. Trváme na tom, aby v zákoně byly uvedeny základním nepodkročitelné minimální tarify
- k § 151 odst. 2 – zásadně odmítáme snížení osobního příplatku z důvodu snížení prostředků na platy. Navržená úprava zcela popírá smysl osobního hodnocení a devalvuje navržené pravidelné a poměrně náročné hodnocení státních zaměstnanců na nulu.

17. K § 161 odst. 2, písmeno j)

Nesouhlasíme s tím, aby se ustanovení o řízení ve služebních věcech nevztahovalo na služební hodnocení zaměstnance. Jedná se o zhoršení pozice státního zaměstnance i oproti zákonu č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Zcela minimalizuje použití opravných prostředků ze strany zaměstnance v případě, že s výsledky hodnocení nesouhlasí.

18. K § 182 odst. 3

Nesouhlasíme s tím, aby již k 1. 7. 2015 bylo možné provádět změny schválené systemizace, a to bez stanovení přípustných důvodů a podmínek.

19. K § 199

Jde o zjevnou tiskovou chybu.

II. K pracovní verzi „Změnového zákona“ – změna zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů:

1. K § 123 odst. 6 písm. e)

Požadujeme slova „pro zaměstnance poskytovatele zdravotních služeb“ zrušit. Navržená obecná úprava je dostatečná.

2. K § 131 odst. 3

Zásadně nesouhlasíme s navrženým ustanovením a požadujeme je zrušit. Navržená úprava zcela popírá smysl osobního hodnocení a devalvuje hodnocení zaměstnanců na nulu.

Závěr:

Zásadní požadavky ČMKOS a OS SOO k předloženým návrhům:

- stanovit nepodkročitelné minimální platové tarify,
- stanovit příplatek za státní službu po složení obecné úřednické zkoušky ve výši 25% průměrného platu,
- stanovit závazné nadtarifní složky platu (zejména osobního příplatku) na základě hodnocení zaměstnance, a to při použití transparentních kritérií, bez možnosti manipulace a politických rozhodnutí o výši prostředků na platy,
- systemizaci počtu zaměstnanců nesmí „ovlivňovat podstatná změna podmínek, pokud nebudou tyto jednoznačně specifikovány přímo v zákoně nebo ve služebním předpisu.

V Praze dne 19. června 2014